

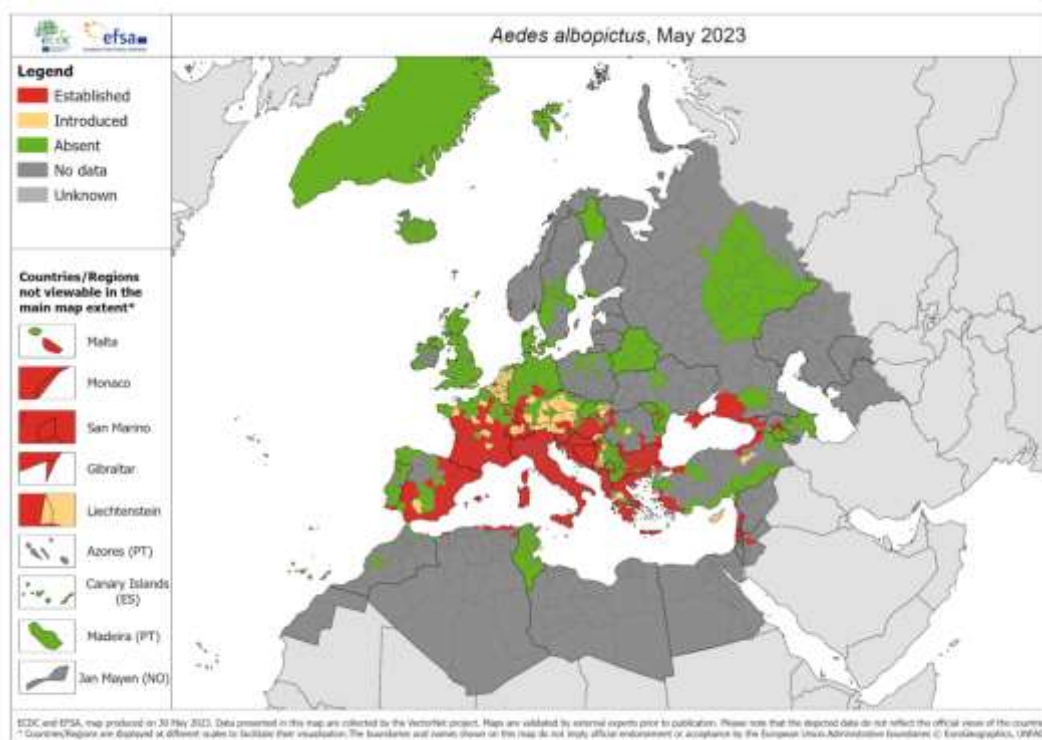
Zvýšení rizika onemocnění přenášených komáry v EU/EHP v důsledku rozšíření komárů druhu *Aedes*

(Increasing risk of mosquito-borne diseases in EU/EEA following spread of *Aedes* species, <https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/increasing-risk-mosquito-borne-diseases-eueea-following-spread-aedes-species>)

Podle nejnovějších údajů ECDC se druh komárů *Aedes albopictus* v Evropě rozšiřuje dále na sever a na západ. Od roku 2022 se také vyskytuje na Kypru a může se šířit i do dalších evropských zemí. Komár *Aedes aegypti* přenáší viry dengue, žluté zimnice, chikunguny, zika viry a viry západonilské horečky.

Evropa zažívá trend oteplování, kdy se vlny veder a záplavy stávají častějšími a závažnějšími a léto se prodlužuje a je teplejší. To vytváří příznivější podmínky pro invazivní druhy komárů, jako jsou *Aedes albopictus* a *Aedes aegypti*.

Před deseti lety, v roce 2013, se komár *Aedes albopictus* vyskytoval v 8 zemích EU/EHP a zasaženo bylo 114 regionů. V roce 2023 byl jeho výskyt již ve 13 zemích a 337 regionech.

„V posledních letech jsme zaznamenali geografické rozšíření invazivních druhů komárů do dříve nedotčených oblastí v EU/EHP,“ uvedla Andrea Ammon, ředitelka ECDC. „Jestliže tento trend bude pokračovat, můžeme očekávat více případů a možná i úmrtí na nemoci, jako je dengue, chikungunya a západonilská horečka. Naše úsilí se musí zaměřit na způsoby kontroly populací komárů, posílení surveillance a prosazování používání osobních ochranných opatření.“

V roce 2022 bylo v EU/EHP hlášeno 1133 případů onemocnění a 92 úmrtí na západonilskou horečku, z nichž 1112 onemocnění bylo autochtonních v 11 zemích, což je nejvyšší počet

případů od roku 2018, kdy byla epidemie největší. Autochtonní případy hlásila Itálie (723), Řecko (286), Rumunsko (47), Německo (16), Maďarsko (14), Chorvatsko (8), Rakousko (6), Francie (6), Španělsko (4), Slovensko (1) a Bulharsko (1).

V roce 2022 bylo v pevninských zemích EU/EHP zaznamenáno 71 případů autochtonní dengue což odpovídá celkovému počtu případů nahlášených v letech 2010 až 2021. Případy dengue byly hlášeny z Francie (65 případ) a ze Španělska (6 případů),

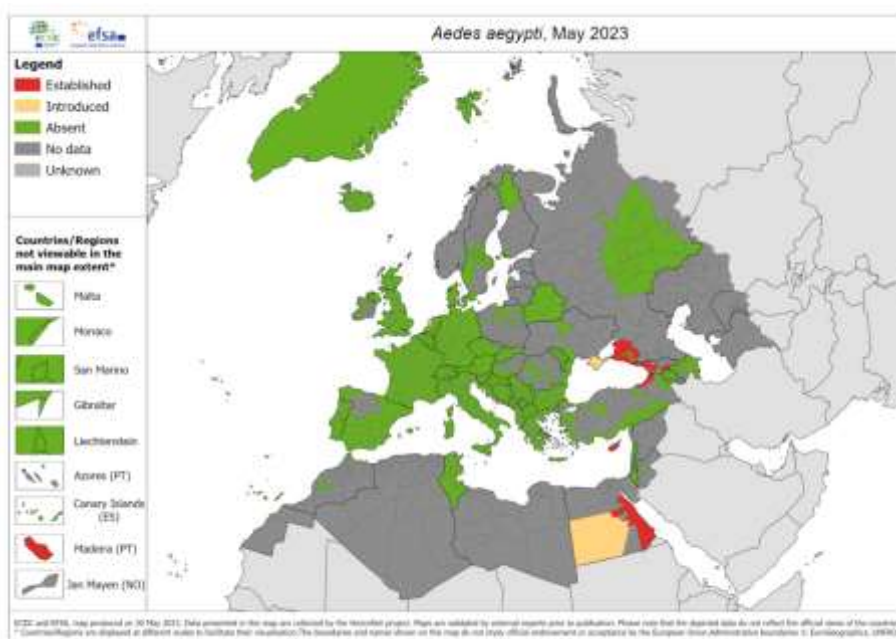
Mezi udržitelné způsoby kontroly populací komárů patří eliminace stojatých vodních zdrojů, kde se komáři rozmnožují, používání larvicidů šetrných k životnímu prostředí a podpora povědomí veřejnosti o kontrole komárů. Osobní ochranná opatření zahrnují používání moskytiér (nejlépe insekticidně ošetřených) nebo spaní a odpočinek ve stíněných nebo klimatizovaných místnostech, používání okenních sítí, nošení oděvů, které pokrývají většinu těla, a použití repelentu proti komárům. Zásadní význam má rovněž zvyšování povědomí široké veřejnosti, zdravotnických pracovníků a cestujících o nemocech přenášených komáry.

Ochrana před poštípáním komáry je základem prevence mnoha onemocnění jak na území České republiky, tak v zahraničí: <https://szu.cz/tema/prevence/infekcni-nemoci/nemoci-prenasene-hmyzem-a-roztoci/ochrana-pred-postipanim-komary/>

Fakta:

Dengue je virové onemocnění způsobená virem dengue z čeledi Flaviviridae, přenášené na člověka prostřednictvím infikovaných komárů. Onemocnění je přenášeno komáry *Aedes* (zejména *Aedes aegypti* globálně a *Aedes albopictus* v Evropě), kteří se rozmnožují v lidských obydlích nebo v jejich okolí. Onemocnění se vyskytuje v tropických a subtropických oblastech, je endemické ve více než 100 zemích světa; v Africe, Americe, jižní a jihovýchodní Asii a západním Tichomoří. V posledních desetiletích výskyt dengue celosvětově dramaticky vzrostl.

Další informace na <https://szu.cz/tema/a-z-infekce/d/dengue/>

Virus západonilské horečky je přenášen mezi ptáky prostřednictvím infikovaných komárů *Culex* a prostřednictvím komárů se mohou nakazit také lidé a další savci (např. koně). Asi 80 % infekcí západonilskou horečkou u lidí probíhá asymptomaticky. Nejčastějším klinickým projevem onemocnění je horečka, onemocnění se vyznačuje náhlým nástupem příznaků, které mohou zahrnovat bolest hlavy, malátnost, horečku, myalгии, zvracení, vyrážku, únavu a bolest očí. Vyšší riziko vzniku neuroinvasivního onemocnění, které může být fatální, je u osob starších a imunokompromitovaných. Neexistuje žádná specifická profylaxe nebo léčba onemocnění.

Další informace na <https://szu.cz/tema/a-z-infekce/w-2/west-nile-fever-zapadonilska-horecka/>

Virové onemocnění Chikungunya je onemocnění přenášené komáry infikovanými virem z čeledi *Togaviridae*. Nemoc je rozšířená v tropických a subtropických oblastech. Obvykle se projevuje vysokou horečkou, myalgií, kožní vyrážkou a výraznou artralgií. Chronická artralgie může přetrvávat týdny nebo měsíce.

Další informace na <https://szu.cz/tema/a-z-infekce/ch/chikungunya/>

Malárie je akutní nebo subakutní infekční onemocnění přenášené komáry rodu *Anopheles*, infikovanými jedním ze šesti druhů protozoí rodu *Plasmodium*: *P. falciparum*, *P. vivax*, *P. ovale wallikeri*, *P. ovale curtisi*, *P. malariae* a *P. knowlesi*. K přenosu infekce může dojít i krevní transfuzí, transplantací orgánů, sdílením jehel nebo je možný i přenos z matky na plod. Malárie je jedním z hlavních globálních problémů veřejného zdraví, v roce 2021 bylo hlášeno 247 milionů infekcí v 84 endemických zemích a přibližně 619 000 úmrtí. Malárie se vyskytuje převážně ve Střední a Jižní Americe, Africe, Asii a Oceánii. Celosvětově jsou infekce nejčastěji vyvolané *P. falciparum* a *P. vivax*. Pro *P. falciparum*, *P. vivax*, *P. ovale* nebo *P. malariae* neexistuje žádný živočišný rezervoár. Živočišným rezervoárem pro *P. knowlesi* jsou makakové.

Další informace na <https://szu.cz/tema/a-z-infekce/m/malarie/>

Onemocnění **virem Zika** (ZIKV) je onemocnění přenášené komáry infikovanými virem z čeledi *Flaviviridae*. Nejčastěji se jedná o akutní horečnaté onemocnění s myalgií, kožní vyrážkou, artralgií a neurologickými příznaky. Průběh onemocnění je často subklinický nebo asymptomatický. Virus Zika byl poprvé rozpoznán v Ugandě v roce 1947. Virus je rozšířen v Africe, v roce 2007 se objevil v Mikronésii, následovaly ohniska v dalších zemích a oblastech v Tichomoří (2013–2014). V roce 2015 způsobil virus na americkém kontinentu epidemii nebývalého rozsahu, která vedla k rozpoznání teratogenních účinků ZIKV na plod.

Další informace na <https://szu.cz/tema/a-z-infekce/z/zika/>

Výroční epidemiologické zprávy za rok 2021

Chikungunya: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/chikungunya-virus-disease-annual-epidemiological-report-2021>

V roce 2021 bylo hlášeno celkem 12 případů onemocnění chikungunya, z nichž všechny byly potvrzeny (z Německa 4x, Francie 3x, Belgie 2x, Švédsko 2x a Španělsko 1x). Jedná se o nejnižší počet případů nahlášených na úrovni EU/EHP od roku 2017. Incidence v zemích EU/EHP byla menší než 0,1 případů na 100 000 obyvatel, všechny případy onemocnění se

vyskytly u osob ve věku 25–64 let, většina z nich byla pravděpodobně infikována v Africe (n=4; 40 %) a Asii (n=4; 40 %). V zemích EU/EHP nedošlo k žádnému autochtonnímu přenosu viru chikungunya.

Dengue: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/dengue-annual-epidemiological-report-2021>

V roce 2021 hlásilo 27 zemí EU/EHP celkem 428 případů dengue, z nichž 410 (96 %) bylo potvrzených. Počet případů dengue se ve srovnání s předchozími roky snížil. Incidence v zemích EU/EHP v roce 2021 činila 0,1 případů na 100 000 obyvatel. Nejvíce případů bylo u mužů i žen ve věku 25–44 let, s maximálním výskytem v červnu. Z případů se známou zemí infekce bylo 48 % importováno z Afriky, většinou z Réunionu. Francie nahlásila tři případy autochtonní dengue.

Malárie: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/malaria-annual-epidemiological-report-2021>

V roce 2021 bylo v EU/EHP hlášeno 4856 případů malárie, z nichž 4855 (> 99 %) bylo potvrzených. U 4257 případů se známým statusem importu byla 99,7 % případů souvislost s cestováním. V EU bylo nahlášeno třináct potvrzených případů (čtyři v Řecku a devět ve Francii). Ve všech zemích byl pozorován výrazný sezónní trend, přičemž počet případů během letních prázdnin a bezprostředně po nich (červenec-září) s největší pravděpodobností souvisel s cestováním do endemických zemí malárie. Stejně jako v předchozích letech byla celková incidence malárie vyšší u mužů než u žen (0,9 a 0,3 případů na 100 000 obyvatel; poměr mužů a žen: 1,3:1).

Virus Zika: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/zika-virus-disease-annual-epidemiological-report-2021>

V roce 2021 hlásily tři země EU/EHP celkem sedm případů nákazy virem Zika (ZIKV), což je nejnižší počet, který kdy byl hlášen od zahájení surveillance v EU/EHP v roce 2016. Všechny případy byly spojeny s cestováním mimo EU/EHP. Případy byly hlášeny ze Španělska (n=4), Německa (n=2) a Lucemburska (n=1). Místo infekce bylo známo u šesti případů (86 %): 2x Kamerun, 1x Benin, 1x Sierra Leone, 1x Kubě a 1x Thajsko.

Podle materiálů ECDC volně přeložilo Oddělení infekčních nemocí, CEM, SZÚ